

Eesti tippjuhid tulevikuväljavaadetest

Jaanuar 2015

Sissejuhatus

20. jaanuaril avaldati Davosis Maaailma Majanduskonverentsi eelõhtul järjekorras juba 18. *PwC Global CEO Survey*, mis on tippjuhtide arvamusküsitluste seas pretsedenditu nii ulatuselt kui sisukuselt.

Uuringu käigus küsitleti üle 1300 tippjuhti ligi 70 riigist. Globaalsete äriilidrite kõrval olid küsitlusringis ka Eesti tippjuhid, kellelt saime üle 60 vastuse. Järgnevas kokkuvõttes jagame teiega Eesti ettevõtjate ja tippjuhtide nägemust majanduse arengutest alanud aastal ning oma ettevõtete hetkeseisust ning tulevikuprognosidest.

Millises suunas liigub Eesti töö- ja palgaturg? Kus on ettevõtete jaoks perspektiivseimad välisturud ja milles nähakse peamist kasvupotentiaali? Kas majanduse jaoks on suuremad riskid meist ida või lääne pool? On ettevõtjate kindlustunne aastaga kasvanud või kahanenud? Mida oodatakse uuel valitsuselt?

Kõigele sellele ja paljule muule aitavad järgnevad leheküljed vastuseid leida.

Täname kõiki uuringus osalenuid!

„Põhjamaade tasemele“ langenud kasvuootused

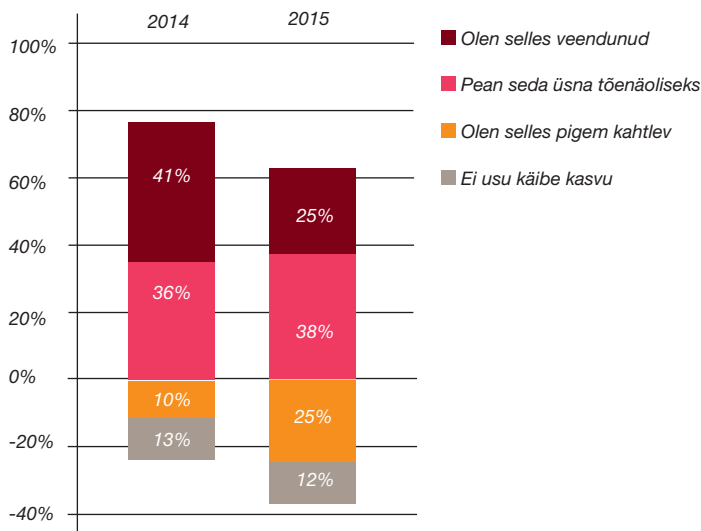
Kui maailma tippjuhtide usk oma ettevõtte kasvu on eelmise aastaga võrreldes jäänud samale tasemele (39% usub oma ettevõtte kasvu), siis Eesti ettevõtete kindlustunne on märgatavalt langenud. Kui aasta tagasi oli neid tippjuhte, kes olid veendunud oma ettevõtte käibe kasvus lähema 12 kuu jooksul 41%, siis seekord vaid 25%. Lisaks pidasid 38% käibe kasvu pigem tõenäoliseks, kuid tervelt 37% ennustas käibe langust.

Eesti ettevõtjate optimismiindeks on sellega ligilähedane Skandinaavia kolleegide omaga, kelle hulgas on käibe kasvus veendunud 26%. Globaalselt oli märkimisväärsimaks trendiks optimismi kasv mitmes arenenud riigis ja langus BRICS riikides. Nii näiteks oli USA juhtidest oma ettevõtte kasvus veendunud 46% (aasta varem 36%) ja Suurbritannias 39% (aasta varem 27%). Suurim langeja oli Venemaa, kus oma ettevõtte kasvu uskus vaid 16% tippjuhte (aasta varem 53%).

Kolmeaastases perspektiivis on Eesti ettevõtjate optimismi langus olnud väiksem: 28% vastanuist on veendunud oma ettevõtte aastase müügikäibe suurenemises kolme aasta jooksul ning 57% peavad seda üsna tõenäoliseks. Vaid 2% vastanuist ei usu oma ettevõtte müügikäibe kasvu keskpikas perspektiivis ning 13% kahtleb selles. Maailma ja Euroopa tippjuhtidega võrreldes on meie ettevõtjate kindlustunne kolme aasta lõikes pisut nõrgem, ent taaskord Skandinaaviamaadega üsna samal tasemel.

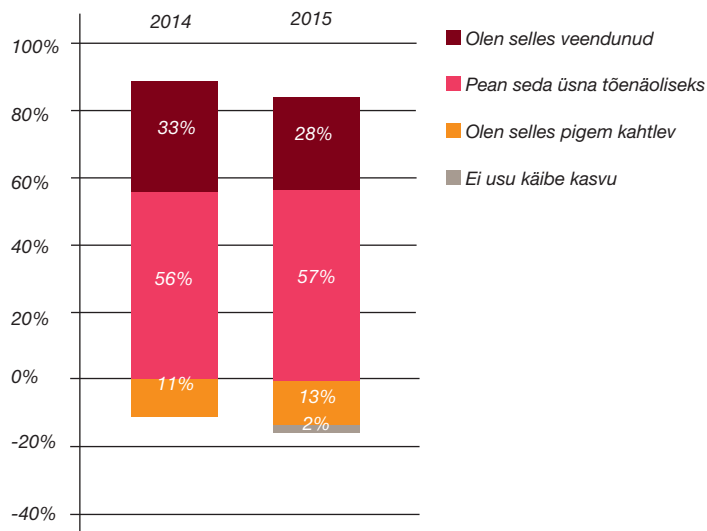
Joonis 1:

Kui veendunud oled oma ettevõtte müügikäibe suurenemises järgmise 12 kuu jooksul?

Joonis 2:

Kui veendunud olete oma ettevõtte müügikäibe suurenemises järgmise 3 aasta jooksul?

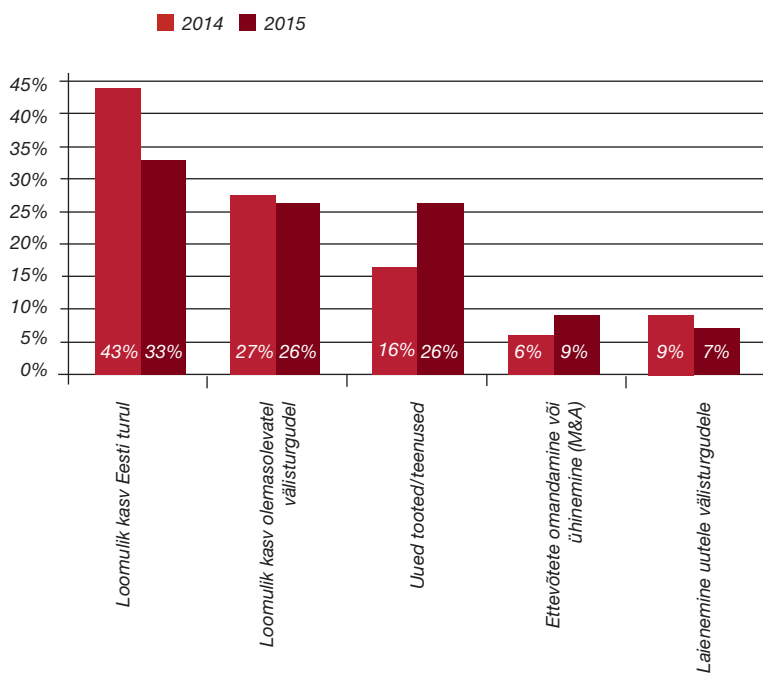
Koduturu stagnatsioon sunnib innovatsioonile?

Küsisime tippjuhtidelt ka seda, milliste äriühingute ja geograafiliste turgudega nad oma lähema aasta kasvootusi seovad. Kui mullu nähti ülekaalukalt suurima kasvuallikana loomulikku kasvu Eesti turul (48%), siis nüüdseks on kasvuvõimalused koduturul paljude ettevõtete jaoks ammendumas (seda

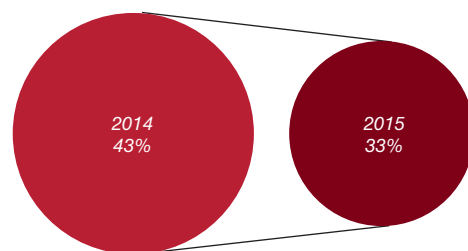
näeb peamise kasvumootorina veel 33% juhtidest) ja esile on tõusnud panuste tegemine uutele toodetele ja teenustele (26% võrreldes aastataguse 16%-ga). Pisut enam kui veerand juhtidest panustab loomulikule kasvule olemasolevate välisurgudel ning vaid üksikud näevad peamise kasvuallikana teiste ettevõtete omandandamist või uute välisurgude vallutamist.

Joonis 3:

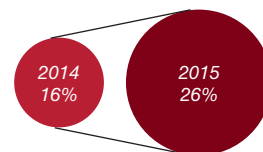
Millist ühte loetletud äriühingute pead enda ettevõtte jaoks kõige olulisemaks käibe kasvu allikaks järgmise 12 kuu jooksul?

Loomulik kasv Eesti turul

Uued tooted/teenused

Joonis 4:

Millist kolme välisturgu pead oma ettevõtte käimasoleva aasta käibe kasvu seisukohalt kõige olulisemateks?

Riik	2014	2015	
<i>Läti</i>	21%	41%	↑
<i>Soome</i>	36%	38%	~
<i>Rootsi</i>	27%	28%	~
<i>Leedu</i>	17%	26%	↑
<i>Saksamaa</i>	11%	14%	↑
<i>Venemaa</i>	20%	9%	↓
<i>Norra</i>	6%	7%	~
<i>Välisturud ei ole meie ettevõtte käibe kasvuks olulised</i>	29%	21%	↓

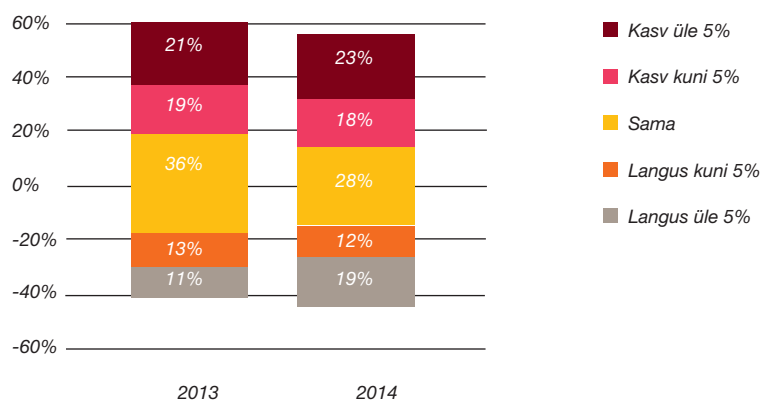
Ei saa me läbi Lätita

Käibe kasvu seisukohalt kolme olulisima välisturu hulgas nimetati tänavu Lätit kaks korda enam kui mullu, seega oli lõunanaaber „kaardil“ peaaegu poolte ettevõtjate (41%) jaoks. Järgnesid mullusega samal tasemel Soome (38%) ja Rootsi (28%). Tempokalt on kasvanud ka Leedu turu olulisus (26%), seevastu huvi Venemaa turu vastu on järsult kukkunud (9% võrreldes aastataguse 20%ga). Kahanenud on ka ettevõtjate arv (21%), kelle jaoks ei ole välisturud kasvu seisukohalt olulised.

Globaalselt on olulisimaks arenguks USA esile kerkimine kõige atraktiivsema välisturuna – tervelt 38% maailma tippjuhtidest ootab sealt oma ettevõtte põhilist kasvu. Viimased viis aastat valitsenud Hiina on langenud atraktiivsusele teisele kohale 34%ga.

Joonis 5:

Töötajate arvu tegelik muutus möödunud aastal

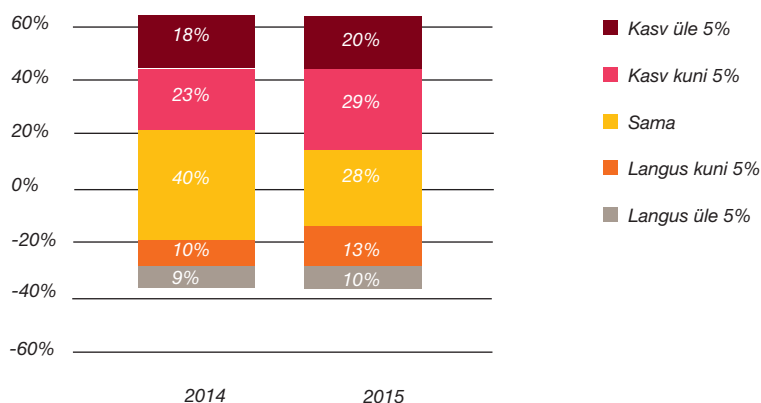

Töökohti peaks siiski juurde tekkima

Hoolimata kahanenud kasvuootustest on siiski rohkem neid Eesti ettevõteteid, kes kavatsevad töötajaid juurde värvata (49%), kui neid, kes plaanivad töökohti kärpida (23%). Võrreldes aastatagusega on suurenenud nii töökohtade suurendajate kui vähendajate arv, mis näitab, et „paigaltammumine“ ei ole enamiku ettevõtete jaoks sobivaks lahenduseks.

Joonis 6:

Töötajate arvu eeldatav muutus alanud aastal

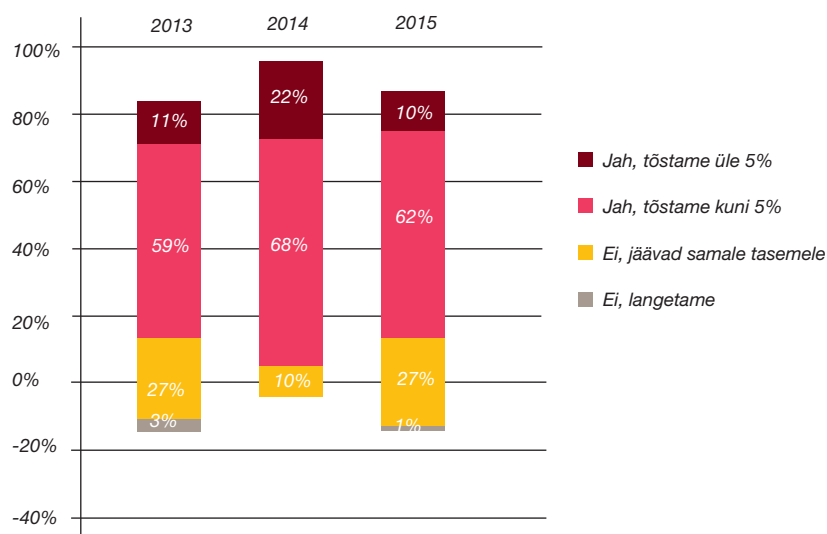
Palgaralli aeglustub?

Kui mullu plaanis 90% uuringus osalenud Eesti tippjuhtidest oma ettevõttes töötajate palku tõsta, siis tänavu plaanib palgatõusu 72% vastanuist (neist enamik alla 5%). Mulluse 10%-ga võrreldes oli tänavu neid, kes arvavad, et palgad jäävad samale tasemele (27%), oluliselt enam. 1% vastanuist plaanib palku vähendada.

Tippjuhtide endi palgaootus on pisut tagasihoidlikum: need arvatakse tõusvat pisut enam kui pooltes (58%) ja jäävat samale tasemele pisut vähem kui pooltes (42%) ettevõtetes.

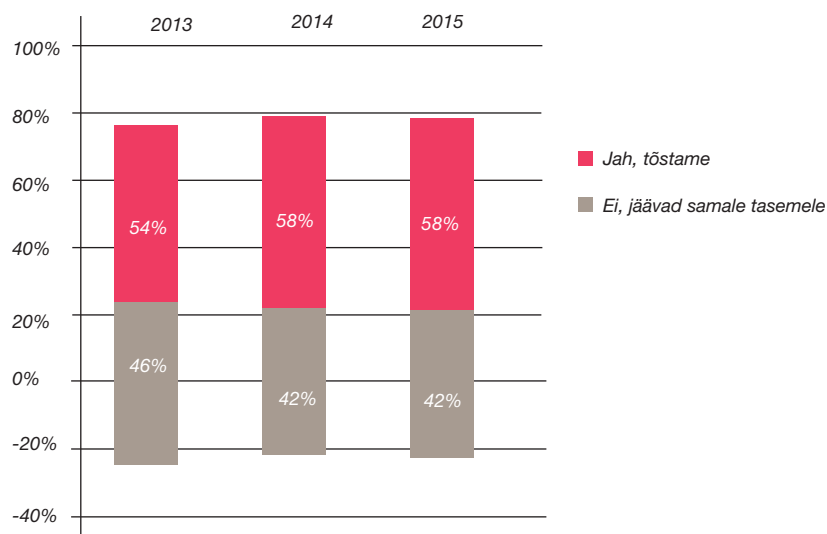
Joonis 7:

10 Kas töötajate palgad tänavu tõusevad?

Joonis 8:

Aga tippjuhtide palgad?

Riskid ja valmisolek

Kui eelmisel aastal oli Eestis äri- ja majanduslike riskide edetabeli tipus kvalifitseeritud tööjõu nappus (väga oluline 36% ja oluline 51% vastanute jaoks) ning järgnes tööjõukulude kasv (vastavalt 34% ja 36%), siis tänava oli esikohal oodatult geopolitiiline ebakindlus (väga oluline 36% ja oluline 42%), järgnesid kasvav maksukoormus (väga

oluline 28% ja oluline 48%) ning vajalike oskustega tööjõu puudus (väga oluline 27% ja oluline 49%).

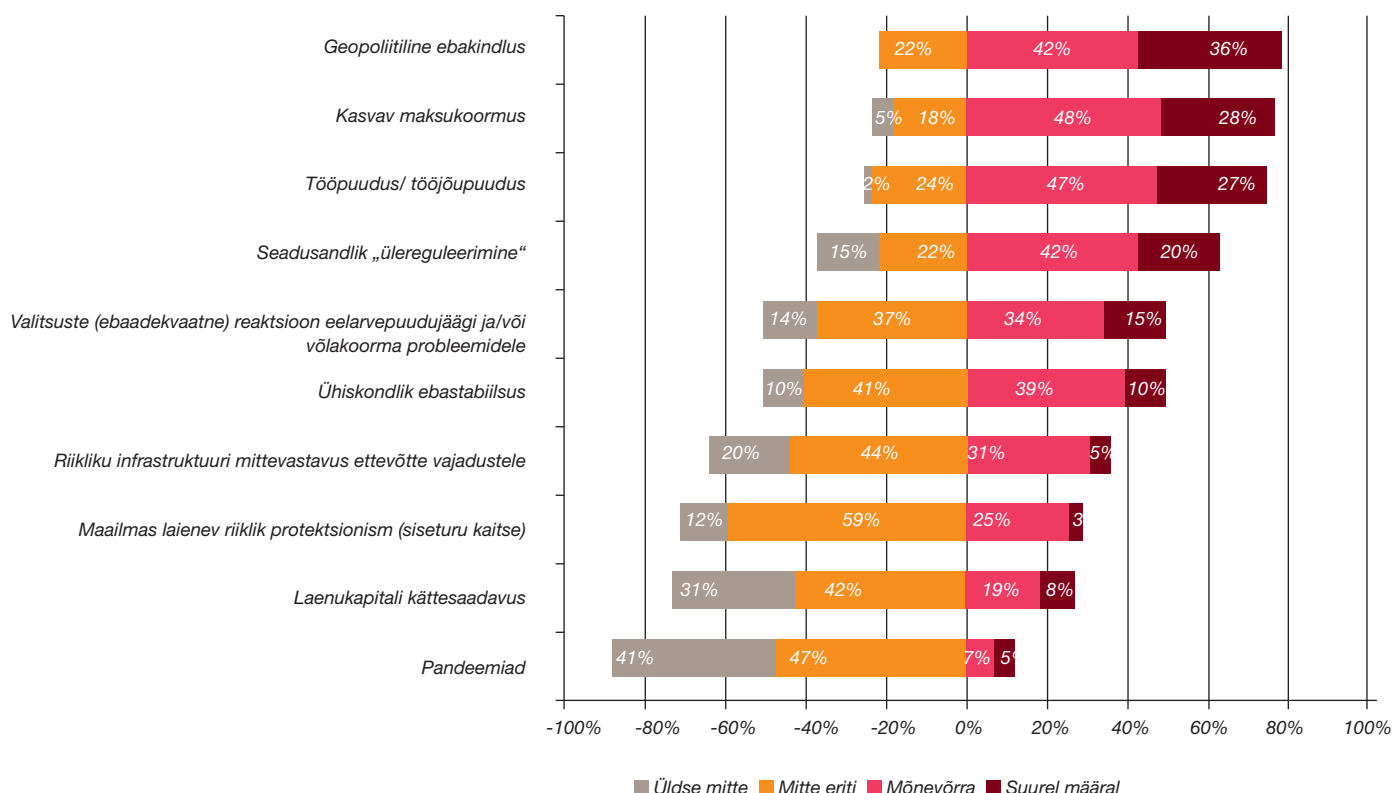
Suhteliselt ebaoluliseks peetakse seevastu korruptsioonist ja avalikkuse usaldamatusest tulenevaid riske, küberriske ning tarneahela katkestusi.

Vastustest hinnangule Eesti majanduskeskkonda mõjutavate riskide osas

selgus, et olulisimaks peetakse arenguid Euroopa Liidus ja eurotsoonis (87%) ning Venemaal (70%). Samuti peetakse märkimisväärseks riskiks nafta maailmaturu hindade võimalikku mõju (65%), seevastu Eesti parlamendivalimiste tulemusi peab enamik tippjuhtidest äri seisukohalt pigem ebaoluliseks. Võimalik, et see näitab Eesti ühiskonna piisavat küpsust – ühtegi võimalikest valitsuskalatsioonidest ei peeta ärile hukutavaks.

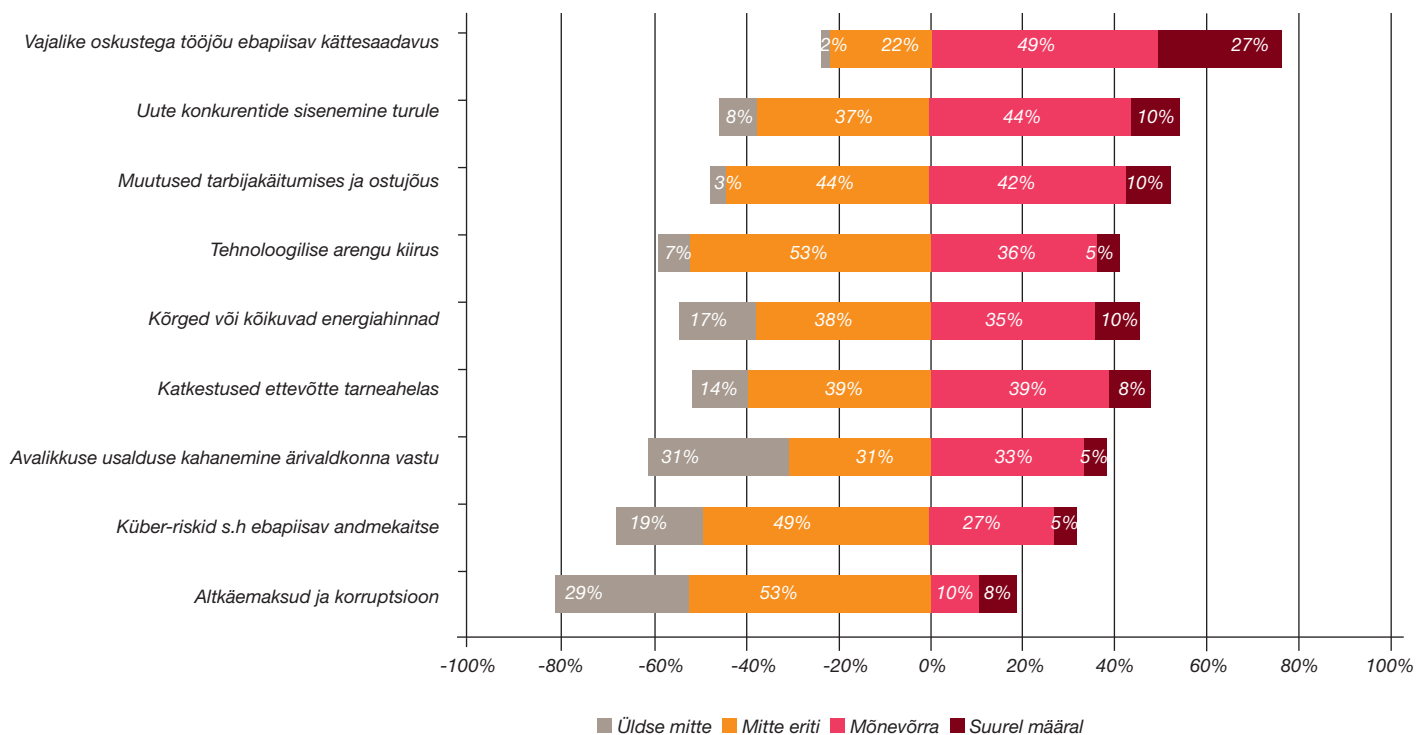
Joonis 9:

Kui oluliseks pead alljärgnevaid majanduslikke ja poliitilisi riske oma ettevõtte kasvuootuste suhtes?

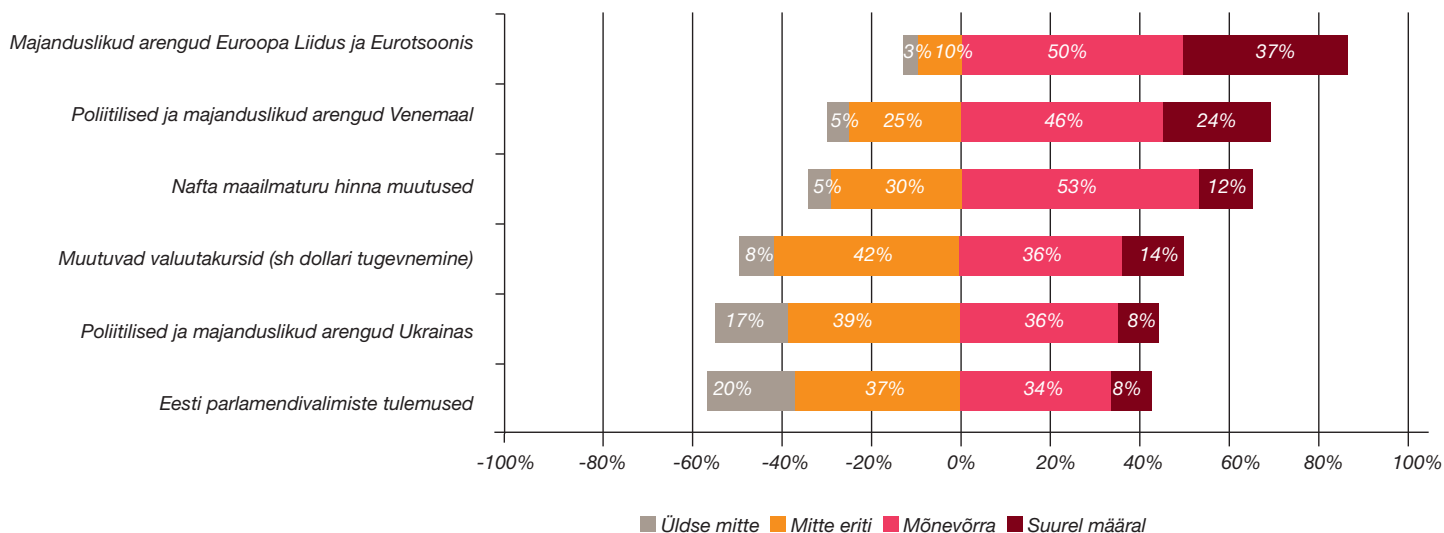
Joonis 10:

Kui oluliseks pead alljärgnevaid ärriske oma ettevõtte kasvuootuste suhtes?

Joonis 11:

Mil määral mõjutavad alanud aastal Sinu ettevõtte majandustegevust alltoodud sündmused?

Ülesanded uuele valitsusele

Traditsiooniliselt uurisime ka ettevõtjate hinnangut sellele, millised peaksid olema valitsuse prioriteetsemad tegevusvaldkonnad ja kuidas ollakse nendega hakkama saanud.

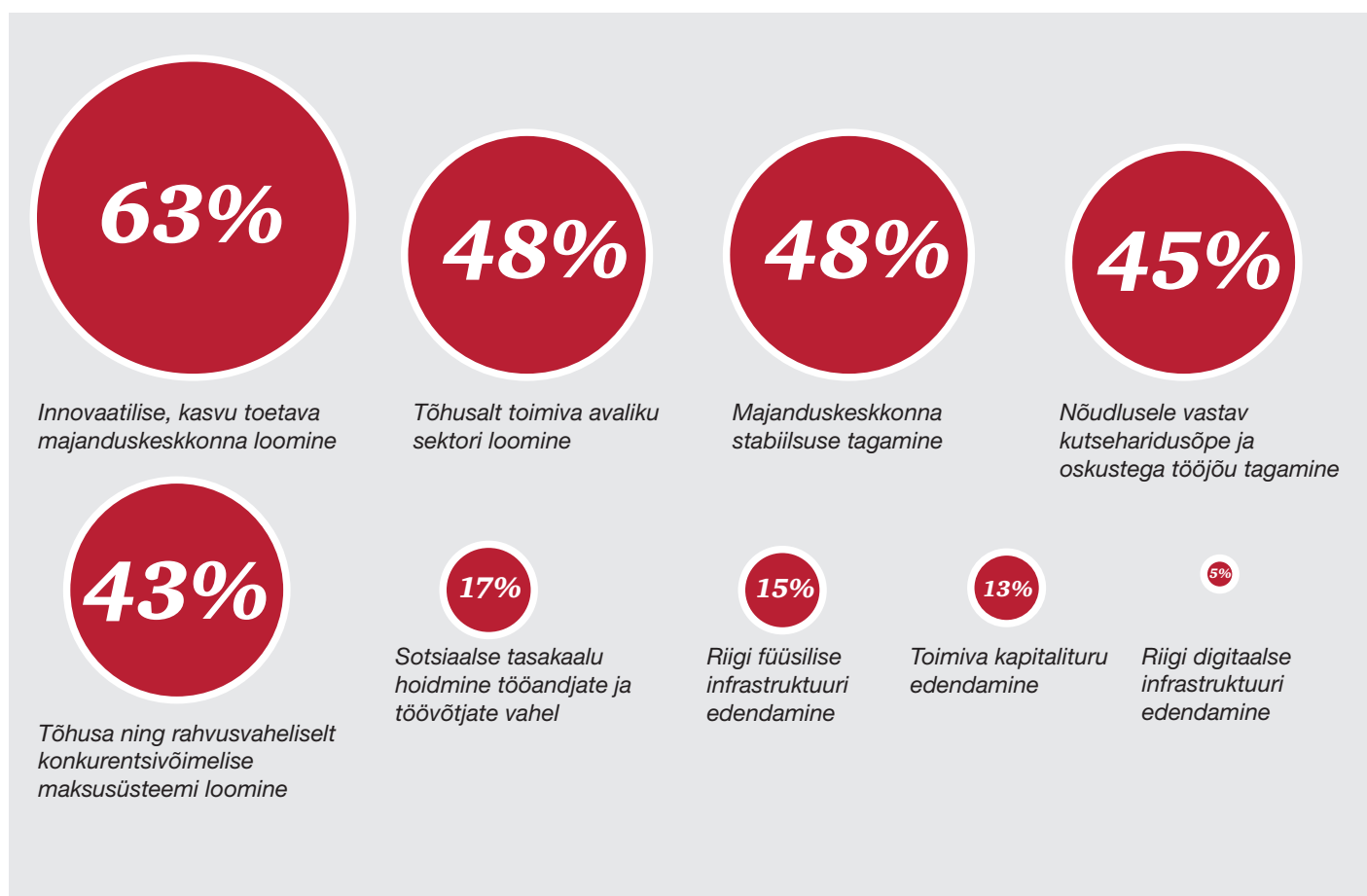
Suurim ootus kevadel ametisse astuva valitsuse majanduspoliitikale on innovaatilise, majanduskasvu toetava keskkonna loomist riigis, olles ainus teema, mille nimetasid kolme olulisima prioriteedi seas enam kui pooled (63%)

vastanuist. Ligi pooled vastanuist pidas väga oluliseks ka majanduskeskkonna stabiilsuse tagamist, tõhusalt toimivat avalikku sektorit, nõudlusele vastavat kutseharidusõpet ja oskustega tööjõu tagamist ning tõhusa ning rahvusvaheliselt konkurentsivõimelise maksusüsteemi loomist. Riikliku infrastruktuuri, toimiva kapitalituru ning tööandjate-töövõtjate sotsiaalse tasakaalu osas on ettevõtjate ootused valitsusele oluliselt madalamad.

Valitsuse senist hakkamasaamist ettevõtjate jaoks olulistes valdkondades hinnates pälvisid väga positiivse hinnangu digitaalse infrastruktuuri edendamine ning majanduskeskkonna stabiilsuse tagamine. Innovaatilise majanduskeskkonna ning konkurentsivõimelise maksusüsteemi osas jagunesid positiivsed ja negatiivsed hinnangud enam-vähem võrdselt. Seevastu tõhusa avaliku sektori ja eriti kutseharidusõppe süsteemi osas on arvamused valdavalt negatiivsed.

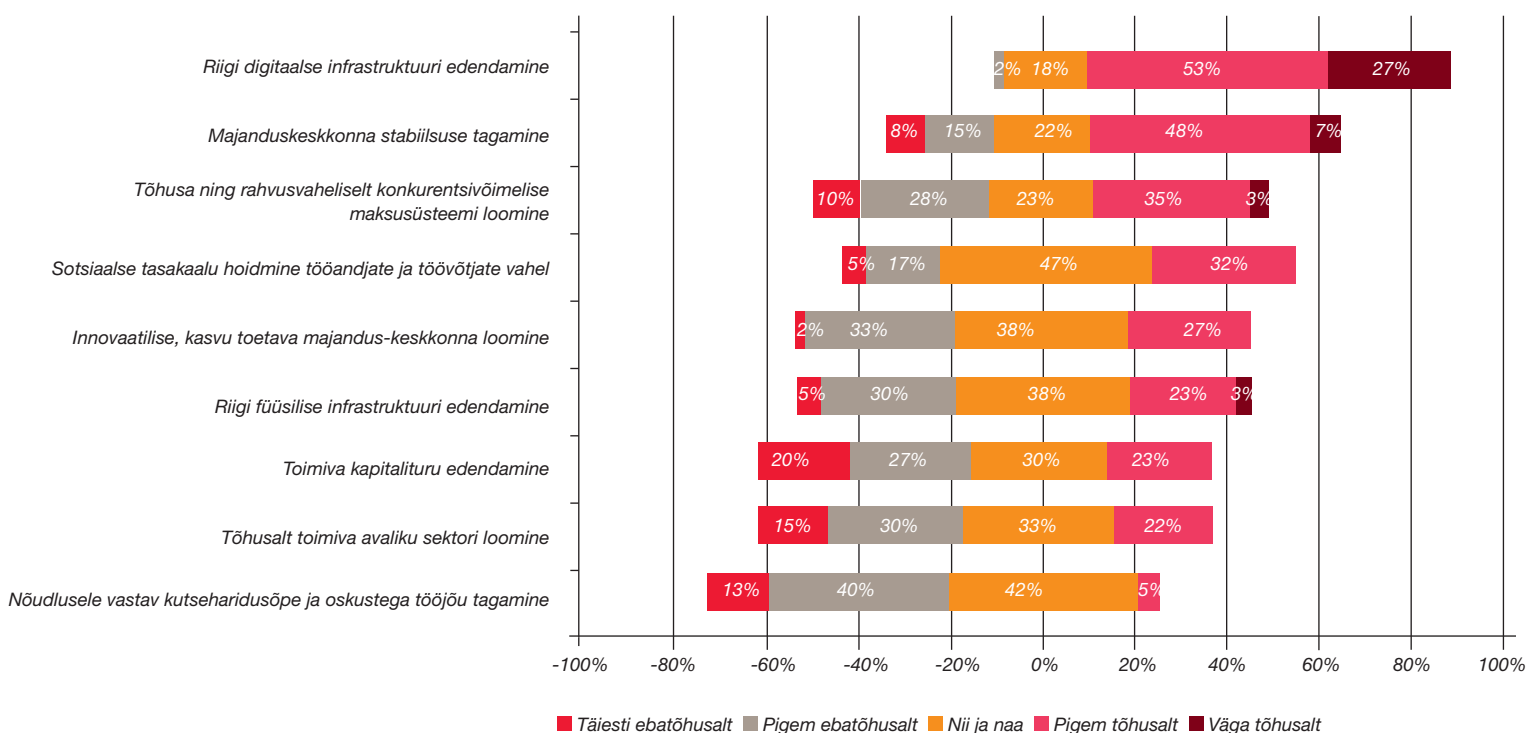
Joonis 12:

Millised peaksid märtsivalimiste järel valitsuse moodustava koalitsiooni jaoks olema kolm prioriteetseimat valdkonda?

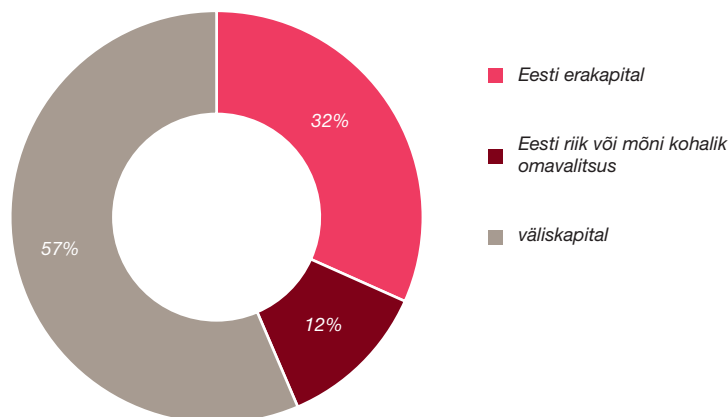
Joonis 13:

Kui tõhusalt on meie valitsus nende eesmärkide saavutamisele hakkama saanud?

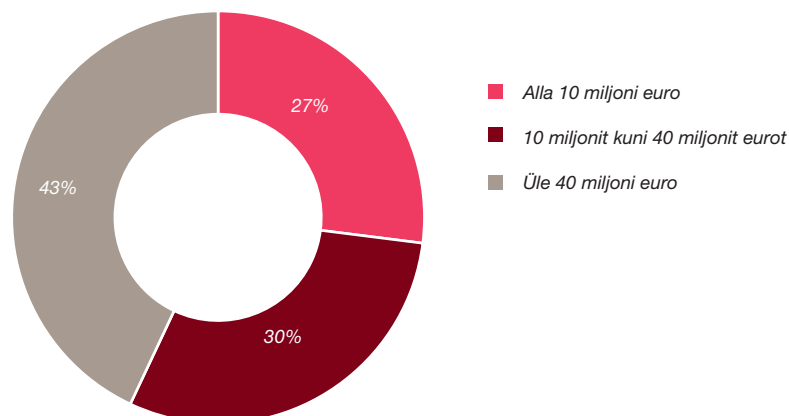
Joonis 14:

Ettevõtte enamusosalus

Joonis 15:

Ettevõtte viimase majandusaasta käive

Uuringust

Eesti tippjuhtide uuring viidi läbi internetiküsitlusena PwC globaalse tippjuhtide uuringu raames jaanuaris 2015. Uuringu küsimustik tugines globaalse uuringu küsimustikule ja oli kohaldatud Eesti oludele. Uuringus osales üle 60 Eesti ettevõtte tippjuhi.

Ettevõtetest 32% olid valdavalt Eesti ja 57% välismaa erakapitalile kuuluvad ning 12% riigi või munitsipaalomanduses. 43% uuringus osalenud ettevõtete aastakäive ületab 40 miljonit eurot.

Kontaktid

Ebbe Käo

+372 6141 800

ebbe.kao@ee.pwc.com

Ago Vilu

+372 6141 800

ago.vilu@ee.pwc.com

www.pwc.com/ceosurvey

PwC firms help organisations and individuals create the value they're looking for. We're a network of firms in 157 countries over 195,000 people who are committed to delivering quality in assurance, tax and advisory services. Tell us what matters to you and find out more by visiting us at www.pwc.com.

This publication has been prepared for general guidance on matters of interest only, and does not constitute professional advice. You should not act upon the information contained in this publication without obtaining specific professional advice. No representation or warranty (express or implied) is given as to the accuracy or completeness of the information contained in this publication, and, to the extent permitted by law, PricewaterhouseCoopers does not accept or assume any liability, responsibility or duty of care for any consequences of you or anyone else acting, or refraining to act, in reliance on the information contained in this publication or for any decision based on it.

© 2015 PwC. All rights reserved. Not for further distribution without the permission of PwC. "PwC" refers to the network of member firms of PricewaterhouseCoopers International Limited (PwCIL), or, as the context requires, individual member firms of the PwC network. Each member firm is a separate legal entity and does not act as agent of PwCIL or any other member firm. PwCIL does not provide any services to clients. PwCIL is not responsible or liable for the acts or omissions of any of its member firms nor can it control the exercise of their professional judgment or bind them in any way. No member firm is responsible or liable for the acts or omissions of any other member firm nor can it control the exercise of another member firm's professional judgment or bind another member firm or PwCIL in any way.